

inleiding

Wat is hier eigenlijk de bedoeling van?

De meeste uitdrukkingen in dit boek zijn bij de meeste moedertaalsprekers van het Nederlands bekend. Dat wil niet zeggen dat ze allemaal elke dag worden gebruikt, maar we beschouwen ze als algemeen gangbaar. Wat verouderd is, of wat beperkt is tot een kleine regio of groep, hebben we niet opgenomen.

Dit boek is dan ook geen leerboek om uw kennis van het Nederlands uit te breiden. Het heeft twee andere bedoelingen. Een praktische en een verstrooiende.

Nuttig

In de eerste plaats maakt dit boek de rijke uitdrukkingsmogelijkheden van onze taal gemakkelijk beschikbaar. Voor wie schrijft, of vertaalt kan het handig zijn om bij elkaar te zien op welke (soms heel) verschillende manieren je een idee, een begrip, een concept kunt verwoorden. We hebben ons op de volgende twee dingen geconcentreerd:

- 1 manieren om het begrip kracht bij te zetten, de betekenis ervan te intensiveren;
- 2 uitdrukkingen om het concept beeldend te verwoorden.

U krijgt als het ware een grabbeltonnetje met mogelijkheden aangeboden waaruit u datgene trekt wat het beste past in uw tekst. Dat doet u met uw eigen taalgevoel en uw eigen kennis van de betekenis van de uitdrukkingen. We hopen dat u de passende uitdrukking aantreft waar u zelf niet zo snel opgekomen was.

Om die te vinden, kiest u een trefwoord: een werkwoord, zelfstandig of bijvoeglijk naamwoord dat globaal de inhoud weergeeft die u wilt uitdrukken. U gaat daarbij intuïtief te werk.

Wilt u bijvoorbeeld zeggen dat er problemen of conflicten staan aan te komen, dan kijkt u onder het trefwoord **gedoe**. Daar vindt u eerst enkele uitdrukkingen die het trefwoord sterker weergeven, en daaronder een verzameling verwante uitdrukkingen:

- 1 *een heel gedoe; een hoop gedoe;*
- 2 *daar heb je de poppen aan het dansen; de hele heisa; een scène maken; gedonder in de glazen; na veel vijven en zessen; nu komt de kat op de koord; op je dak krijgen; stront aan de knikker; veel te stellen hebben met...; veel voeten in de aarde hebben.*

Het trefwoord waaronder een uitdrukking is ondergebracht, is dus niet meer dan een kapstok waaraan ook andere, in betekenis enigszins verwante uitdrukkingen, zijn opgehangen. Een trefwoord kan dus (een associatie bij) een aspect van die betekenis aanduiden.

Nog een voorbeeld. Bij het trefwoord **afwijzing** vindt u:

- 1 *resolute afwijzing;*
- 2 *bot vangen; daar hoeft je niet mee aan te komen (bij...); de kous op de kop krijgen; een blauwtje lopen; eruit liggen; feestelijk bedanken; iemand aan de kant zetten; iemand de bons geven; je kunt mijn rug op; je neus stoten; naar de prullenmand/prullenbak verwijzen; nul op het rekest krijgen; tot de prullenmand veroordelen; van de hand wijzen; van tafel vegen.*

Bij de tweede groep uitdrukkingen staat altijd een citaat. Dat laat iets zien van het soort tekst (bijvoorbeeld ambtelijk, of spreektaal) waarin een uitdrukking zich thuis voelt.

Leuk

De tweede functie van het boek is die van leeswoordenboek. Ook voor wie de meeste uitdrukkingen in dit boek *gesneden koek* zijn, is de ordening verrassend. Wie de ruim dertig uitdrukkingen kent, die net als *gesneden koek* zijn samengebracht onder het trefwoord **gemakkelijk**, ziet ze in dit boek waarschijnlijk voor het eerst allemaal bij elkaar.

Wat staat erin?

2 800 intensiveringen, dat zijn woorden en woordcombinaties die de betekenis versterken van het kernwoord dat erin voorkomt. In dit boek is het kernwoord het trefwoord. In de voorbeelden hieronder is dat onderstreept. Een intensivering kan allerlei vormen aannemen:

- samenstelling (*stomtoevallig; stortregenen; teringherrie);*
- woordgroep met een versterkend bijvoeglijk naamwoord of bijwoord (*razend druk; keihard knokken; oeverloos geouwehoer);*
- als-vergelijking (*brutaal als de beul; groeien als kool; waarheid als een koe);*
- van-bepaling (*dronken van geluk; gonzen van de geruchten; storm van kritiek);*
- overige (*van a tot z gelogen; het in je broek doen van angst; in het volste vertrouwen).*

In traditionele woordenboeken worden intensiveringen stiefmoederlijk behandeld en dat is op zich al een reden om ze eens bij elkaar te zetten. De verzameling in dit boek is niet compleet, maar we menen dat er een aardig begin is gemaakt met de beschrijving van de manieren waarop we in het Nederlands de (geïmpliceerde) betekenis van een woord kunnen versterken.

Soms wordt een als kenmerkend beschouwde eigenschap geïntensiveerd, en niet de eigenlijke betekenis van het grondwoord. Voorbeelden daarvan zijn *een geheugen als een olifant, een boom van een kerel* en *een doorslaggevend argument*. Een normaal functionerend *geheugen* wordt immers stilzwijgend geacht veel herinneringen op te slaan, *kerels* hebben een stevig postuur en een *argument* beoogt te overtuigen.

Overigens is de grens tussen intensiveren en specificeren niet altijd scherp te trekken. Het is evident dat bijvoorbeeld *spookverhaal* en *reisverhaal* specifieke typen verhalen aanduiden en die hebben we dus niet opgenomen. Maar *indianenverhaal* hebben we, net als *sterk verhaal* opgevat als intensivering.

Soms hebben we het begrip intensivering ruim opgevat, waardoor bijvoorbeeld *liefde op het eerste gezicht* en *leven als God in Frankrijk* als intensiveringen zijn opgenomen onder respectievelijk **liefde** en **leven**.

Ruim honderd trefwoorden zijn opgenomen die niet alleen in min of meer vaste combinaties voorkomen, maar die van allerlei andere woorden de betekenis kunnen versterken. Bij deze groep hebben we altijd een karakteristiek voorbeeld toegevoegd. Enkele voorbeelden: *danig, donders, dramatisch, drastisch, duchtig*. Ze zijn alle te vinden onder het trefwoord **intens**.

Een kleine groep vormen de voorvoegsels met een versterkende functie, zoals: *bere-, kei-, super-*. Ook deze zijn ondergebracht onder **intens**.

5700 idiomatische uitdrukkingen. Dat zijn woordgroepen waarvan de betekenis niet kan worden afgeleid uit de gebruikelijke betekenissen van de afzonderlijke woorden. Aan elke uitdrukking zijn een of meer trefwoorden toegekend die aansluiten bij een aspect van de betekenis. Enkele voorbeelden:

meedoen: *op een rijdende trein springen*
omzichtig: *met meel in de mond praten*
onconventioneel: *buiten de lijntjes kleuren*
sympathie: *een (goede) klik hebben met iemand*
verward: *van het padje*
verwerken: *een plekje geven*
zelfverzekerd: *in je kracht zitten*

De selectie is ruim en als u een gangbare uitdrukking mist, hebben we er waarschijnlijk geen bruikbaar trefwoord voor kunnen vinden.

Bijna 1 800 woordcombinaties hebben een dubbele status. Wanneer we aan een rechttoe rechtaan intensivering een trefwoord hebben toegekend dat er niet in voorkomt, heeft het in dat geval ook de status van idiomatiche uitdrukking gekregen.

Twee voorbeelden: *met huid en haar verslinden* is op te vatten als een versterking van 'verslinden' en het is dan ook onder dat trefwoord als intensivering opgenomen. Omdat 'met huid en haar' ook een manier is om 'helemaal' te verwoorden, is de uitdrukking ook te vinden onder dat trefwoord.

Lang en breed bespreken is een intensieve manier van 'bespreken', maar onder 'uitvoerig' is het opgenomen als idiomatiche uitdrukking.

Ordering

Bij een trefwoord staan eerst in alfabetische volgorde de intensiveringen, als die er zijn. Daarna volgen de uitdrukkingen, ook in alfabetische volgorde en blauw gedrukt.

Voor de vorm waarin de uitdrukkingen zijn opgenomen hebben we geen rigide stramien gebruikt. Wel hebben we met 'iets' en 'iemand' de aard van een mogelijk object aangeduid, zoals *iets uit elkaar halen* versus *iemand de wacht aanzeggen*. Het

woordenboekige 'zijn' in bijvoorbeeld *zijn ogen in zijn zak hebben* hebben we vermeden door het op te nemen met het huiselijker en genderneutrale 'je': *je ogen in je zak hebben*.

Bij de toekenning van trefwoorden hebben we geprobeerd zo veel mogelijk te groeperen en daarbij zijn we buiten de woordklassen getreden. We hebben bijvoorbeeld uitdrukkingen die **verplicht, verplichten** of **verplichting** betekenen, ondergebracht onder het zelfstandig naamwoord **verplichting**.

Doordat het trefwoord vaak slechts één aspect van de betekenis van een uitdrukking aanduidt, zijn uitdrukkingen onder hetzelfde trefwoord lang niet altijd synoniem met elkaar. Onder **onwaarschijnlijk** vindt u zowel het schampere *maak dat de kat wijs*, als het verwonderde *je ogen niet kunnen geloven*. Ook kan bijvoorbeeld het perspectief verschillen, zoals onder het trefwoord **toegeven**: *door de knieën gaan* en *je zin krijgen*.

Toelichtende tekst

In ruim elfhonderd gevallen is er sprake van een korte redactionele toevoeging. In de meeste gevallen geven we daarin informatie over het gebruik van een woord of uitdrukking. Vaak geven we aan dat het gebruik van een uitdrukking is beperkt tot een deel van het taalgebied, te weten Nederland of Nederlandstalig België.

Citaten

De stukjes tekst die het gebruik van een uitdrukking illustreren, zijn afkomstig uit allerlei tekstsoorten: romans, dagbladen, non-fictie, blogs, reclamemateriaal en internetfora. De spelling is zo nodig door ons aangepast en we hebben de tekst af en toe bekort. Soms laat een citaat zien dat de vorm van de uitdrukking variatie toelaat. Onder het trefwoord **luisteren** staat bijvoorbeeld *een open oor hebben*. In het citaat wordt die uitdrukking gebruikt

zonder het werkwoord: *Wij zijn een jong en dynamisch bedrijf met een open oor voor de wensen van de klanten.*

Doordat we teksten uit alle delen van het taalgebied als bron voor citaten hebben gebruikt, zult u misschien af en toe een woord of zinswending aantreffen die u niet vertrouwd is. Bijvoorbeeld het woord 'tornooi' en de uitdrukking 'op café gaan' klinken vreemd in Nederlands-Nederlandse oren. Wanneer het gaat om variatie binnen de Nederlandse standaardtaal, hebben we zulke regionale sporen bewust niet uitgewist.

Wat staat er niet in?

Echte spreekwoorden, die de vorm hebben van een complete zin, komen dit boek niet voor. Ze zijn ook heel zeldzaam in gewone Nederlandse teksten.

Wie op internet een compleet spreekwoord intikt als zoekterm in een zoekmachine, vindt vooral hits in spreekwoordverzamelingen. 'In het wild' zijn ze schaars. Enkele voorbeelden: *eigen roem stinkt; ledigheid is des duivels oorkussen; met onwillige honden is het kwaad hazen vangen.*

Ook dooddoeners, situationeel bepaalde stukjes kant-en-klare taal, zoals 't *Is ook altijd wat* of *Waait de wind uit die hoek?* hebben we nauwelijks opgenomen.

Uitdrukkingen die vrijwel alleen nog in woordenboeken te vinden zijn en waarvan – zelfs in de enorme digitale tekstverzamelingen die ons ter beschikking staan – nauwelijks voorbeelden voorkomen, hebben we niet opgenomen. Soms waren we zelf verrast door de zeldzaamheid van uitdrukkingen die ons vertrouwd zijn. Enkele voorbeelden van niet-opgenomen uitdrukkingen die we te zeldzaam en/of verouderd vonden: *doodblijven op een halve cent* (gierig); *de hand aan de ploeg slaan* (beginnen); *schuilevinkje spelen* (verstoppert); *het heen-en-weer krijgen van...* (nervuus).

Een enkele keer hebben we na aarzeling iets toch opgenomen en in de redactionele tekst hebben we dan de verouderde status of de zeldzaamheid vermeld.

In dit boek ontbreken synoniemen, dus losse woorden met dezelfde betekenis als het trefwoord. Omdat er al goede synoniemenverzamelingen beschikbaar zijn, zowel in boekvorm als online, hebben we ons in dit boek beperkt tot intensiveringen en meerwoordige 'synoniemen'.

Register 1, betekenisversterkers

Achter in het boek staan drie registers. Het eerste bevat de woorden en woordcombinaties waarmee de betekenis van een ander begrip wordt versterkt. U wordt bijvoorbeeld van *laatste cent* verwezen naar de trefwoorden **betalen** en **kloppen**, waar u de intensiveringen *betalen tot de laatste cent* en *kloppen tot op de laatste cent* vindt.

Binnen het register is geen onderscheid gemaakt naar woordsoort. Onder *lam* vindt u de route naar intensiveringen waarin het woord als zelfstandig naamwoord (*onschuldig als een (pasgeboren) lam*) en als bijvoeglijk naamwoord (*je lam schrikken*) voorkomt.

Register 2, het 'gewone' opzoekwoord in de uitdrukkingen

In het tweede register kunt u de opgenomen idiomatische uitdrukkingen vinden onder het zoekwoord waaronder u ze in een gewoon woordenboek zou opzoeken. Dat is het eerste zelfstandig naamwoord en – als dat ontbreekt – het eerste bijvoeglijk naamwoord of werkwoord. Op die manier kunt u nagaan onder welk(e) trefwoord(en) u een uitdrukking in dit boek kunt vinden.

Een voorbeeld: u zoekt in het register onder *adder* en vindt verwijzingen naar **geërgerd** en **verontwaardigd** (*als door een*

adder gebeten), en naar **verraderlijk** (*een addertje onder het gras*). Nog een voorbeeld: het woord *kapot* in het register verwijst naar **verslagen** en **onthutst** (*er kapot van zijn*) en naar **onverwoestbaar** en **duurzaam** (*niet kapot te krijgen*).

Register 3, betekenis categorieën

Onder elf overkoepelende begrippen zijn de 400 trefwoorden met de meeste uitdrukkingen in dit woordenboek samengebracht.

Het register helpt u bij het vinden van de trefwoorden die wij hebben gebruikt om de uitdrukkingen in dit boek te ordenen. De elf categorieën zijn hieronder opgesomd, met een vraag ter verduidelijking:

Aandacht: valt het wel op?

Actie: wat gebeurt er en hoe gaat dat?

Begin/einde: wanneer en hoe begint en eindigt het?

Bestaan: in welke mate en hoe bestaat het?

Gevoel: wat voelen we erbij?

Lichaam: wat doet en zegt ons lichaam?

Maatschappij: mag het en kan het in de wereld?

Opinie: wat wordt erover gedacht?

Slagen/mislukken: loopt het goed of slecht af?

Uiten: wat geven we erover te kennen?

Verstand: kan het worden begrepen?

A

Z

A

aanbevelen

ten zeerste aanbevelen
van harte aanbevelen
warm aanbevelen

iemand iets op het hart binden ▶ Wat ik u vooral nog op het hart wil binden zijn twee zaken: bereidt u uw onderzoek goed voor en schaft u zich een paleografische atlas aan.

iemand naar voren schuiven ▶ Op een gegeven moment werden zelfs enkele compromiskandidaten naar voren geschoven in een poging een doorbraak te forceren.

aandacht geven

onverdeelde aandacht

aan iemands lippen hangen ▶ Iedereen hing aan zijn lippen. Wat een verteller en wat een prachtig verhaal.

als een bok op de haverkist zitten ▶ Nederlands-Nederlands. ▶ Aan de andere kant werkt een manager die als een bok op de haverkist zit ook heel demotiverend.

bij de les blijven ▶ Windkracht zes zorgde ervoor dat eenieder goed bij de les moest blijven. In vorige afleveringen waren er nog wel eens minder ervaren zeilers die de finish niet haalden omdat ze omsloegen.

een (ge)willig oor vinden bij iemand ▶ De werkgevers hebben de voorbije drie jaar voor hun eisen een gewillig oor gevonden bij de regering.

een en al oor zijn ▶ Na afloop waren ze een en al oor voor mijn verhaal. Het zal u niet verwonderen dat ik met een fraaie order naar huis ging.

iemand het hof maken ▶ Verouderend. ▶ Ik zag geen enkele overeenkomst tussen de vrouwen die hij achtereenvolgens het hof had gemaakt, behalve dan dat ze allemaal onbereikbaar bleken.

iets over het voetlicht brengen ▶ Het bedrijf moet

proberen in elk contact een consistente, positieve boodschap over het voetlicht te brengen.

je oren spitsen ▶ Uit de luidsprekers klonken een paar gorgelende geluiden. Je zag de mensen opveren en hun oren spitsen.

onder een vergrootglas leggen ▶ Er zijn ook nadelen aan model zijn. Je krijgt ongewild een soort superheldenstatus aangemeten. Daardoor wordt alles wat je doet onder een vergrootglas gelegd.

oog hebben voor... ▶ Er zijn hoopvolle signalen. Jongeren lijken meer oog voor historische gebouwen te hebben dan oudere generaties.

op de kaart zetten ▶ Indien het Kunstenfestival verdwijnt, verliest Poperinge een belangrijk cultureel evenement dat de streek op de kaart zet.

op het vinkentouw zitten ▶ De burgemeester merkte op dat de provincie aan de vooravond van de herindeling op het vinkentouw zit waar het de gemeentelijke uitgaven betreft.

op vinkenslag zitten ▶ Belgisch-Nederlands. ▶ Indurain als dynamiteur dus. Op vinkenslag, klaar om ieder teken van zwakte bij de ander af te straffen.

werk maken van... ▶ De NMBS maakt werk van de eerste belofte die Jo Cornu begin 2014 als nieuwbakken CEO van het spoorbedrijf deed: wifl aanbieden op de trein.

aandacht krijgen

in de spotlights staan ▶ Wij denken dat de mannen van de lampen soms te weinig zelf in de spotlights staan. En dat terwijl een goede lichtshow onmisbaar is voor een spetterend geheel.

in het middelpunt van de belangstelling staan ▶ Hij vindt het hartstikke leuk dat hij de afgelopen dagen in zijn geboortedorp in het middelpunt van de belangstelling heeft gestaan.

je in de kijker spelen ▶ Komt ook met andere werkwoorden voor, zoals zetten, plaatsen, werken... ▶ Ook weten de jongeren dat ze hier dit seizoen een unieke kans krijgen om zich in de kijker te spelen.

je laten opmerken ▶ Belgisch-Nederlands. ▶ Ons land laat zich vaker negatief opmerken. Zo heeft ons land de hoogste elektriciteitsintensiteit per eenheid bnp, ongeveer 30% hoger dan in Nederland.

aandacht vragen

aan de bel trekken ▶ Laat de wethouder hierover ook maar eens aan de bel trekken, dan worden de meeste ouderen en minima daar tenminste een beetje beter van.

aan de weg timmeren ▶ Morgen zwoegt ze op het

laatste eindexamen voor haar havo-opleiding, terwijl ze intussen al jaren hard aan de weg timmert als ondernemer.

de trom roeren > Ook andere jongerenbewegingen roerden de trom over werkloze schoolverlaters.

iemand aan zijn jasje trekken > Er is een ambtenaar van de gemeente aangesteld als contactpersoon, zodat we die meteen aan zijn jasje kunnen trekken als dat nodig is.

iemand aan zijn mouw trekken > Nogal wat weggebruikers hebben ons de voorbije dagen aan de mouw getrokken met het verzoek 'iets' te ondernemen tegen het rood-rijden.

in de belangstelling staan > De Tunesische topschutter staat naar verluidt in de belangstelling van de Italiaanse eersteklasser Udinese.

aangeboren

dat is de aard van het beestje > En haar kritische zoektocht naar wantoestanden? Die zal nooit stoppen. 'Zo zit ik nou eenmaal in elkaar. De aard van het beestje.'

het zit in de familie > Ja, ik ben nogal haastig. Het zit in de familie, weet je.

het zit in de genen > Mark Cavendish is een geboren winnaar. Een eigenschap die bij een sprinter in de genen zit.

aangenaam

de krenten in/uit de pap > Gevechtsvluchten lijken me toch de krenten in de pap voor een serieuze piloot.

dit smaakt naar meer > De eerste uitvoeringen hebben we gehad en dat smaakt naar meer.

goed/lekker in je vel zitten > 'Zal ik je in slaap aaien?' Fleur giechelt. Dat zegt Maurits altijd als ze niet helemaal lekker in haar vel zit.

het klinkt me als muziek in de oren > Het bericht klonk me als muziek in de oren. Want waarom zou de NMa zich dan óók niet met het onderwijs gaan bemoeien?

in je element zijn > Sommige mensen zijn in hun element als ze veel mensen om zich heen hebben, anderen hebben juist rust nodig.

je als een vis in het water voelen > Op kasseien voelde ik me in principe als een vis in het water, maar nu begon het bij de start te regenen. Kasseien worden dan spekglad.

je draai gevonden hebben > Bassist en groep hebben ondertussen hun draai gevonden, wat een plezierig concert opleverde dat het nodige zelfvertrouwen uitstraalde.

kiplekker > Veel te zout dus voor levende wezens

zou je denken, maar sommige organismen blijken zich kiplekker te voelen in het ultrazoute water.

aangeslagen

zwaar aangeslagen

aangrijpend

het gaat je niet in de koude kleren zitten > Je moet begrijpen dat veel van je moeders patiënten zich in lifschachten werpen, of een overdosis nemen of voor de metro springen, en dat gaat je niet in je koude kleren zitten.

het snijdt me door de ziel > 'Marco!' schreeuwt ze. De angst en de pijn in haar stem snijden door zijn ziel.

tot in het diepst van je ziel > Ik kan mij niet voorstellen dat een dergelijke opmerking hem tot in het diepst van zijn ziel heeft geraakt.

aanhanger

fervent aanhanger

aanhouden

iemand in de kraag vatten > De rechter kreeg donderdag de acht grootste overtreders die de politie in de kraag had gevat, voor zich.

recht in de armen van ... lopen > Na het wedstrijdparkeers te hebben afgelegd, liep hij recht in de armen van een controledokter.

aanhoudend

de hele tijd > De hele tijd was de jongeman koortsachtig bezig met noteren, alsof het om iets heel belangrijks ging.

een gebed zonder end > Er zijn al vijf tanden getrokken en er moeten er nog meer. Het is een gebed zonder end.

godganse dag > Gisteren hadden ze een vrije dag en als gevolg daarvan hebben ze de godganse dag op bed gelegen.

ik sta ermee op en ik ga ermee naar bed > Wat betekent muziek voor u? 'Ik sta ermee op en ga ermee naar bed.'

tot in lengte van dagen > Het imago van een op klompen hobbende natie die tot in lengte van dagen veroordeeld lijkt te zijn tot het plukken van tulpen, blijft overeind.

tot in lengte van jaren > Tot de taalregels die de meesten onzer zich tot in lengte van jaren zullen blijven herinneren, behoort: voor 'en' geen komma.

van de vroege morgen tot de late avond > Ik las veel toen, ik las van de vroege morgen tot de late avond.

wachten tot je een ons weegt > Niet altijd komt het werkwoord 'wachten' voor in zinnen met 'tot je een ons weegt', maar altijd is het op de achtergrond aanwezig. > *Je kunt wel netjes wachten met oversteken, maar dan sta je er tot je een ons weegt.*

aankaarten

aan de orde stellen > *De commissie verwacht dat het bestuur deze rapportage op de algemene vergadering van aandeelhouders aan de orde zal stellen.*

aanhangig maken > *Eventuele conflicten kunnen aanhangig gemaakt worden bij het verzoeningsbureau zoals omschreven in Artikel 21.*

iets in de groep gooien > *Nee, wat hem betrof kon ik beter vandaag dan morgen stoppen, maar het was een democratische tijd, hij zou het in de groep gooien.*

iets naar voren brengen > *De bewoners hebben naar voren gebracht dat de eigenaar ten onrechte huurverhogende punten toekende voor onder meer de zachte sluiting van de keukenla.*

in het midden brengen > *Ik wil een punt in het midden brengen dat naar mijn inzicht cruciaal is om het falen van het openbaar vervoer te begrijpen.*

op de agenda zetten > *U hebt allebei de migratie op de agenda gezet met voorstellen die veel weerstand oproepen.*

op het tapijt brengen > *Hij was nu eenmaal een gesloten man, zo gesloten dat hij levensbeschouwelijke kwesties mogelijk het liefst helemaal nooit op het tapijt bracht.*

ter sprake brengen > *In Europese kringen is nauwelijks gereageerd op die oproep, en Francken heeft hem niet ter sprake gebracht tijdens de bijeenkomst met zijn collega-ministers.*

ter tafel brengen > *Naast gebeurtenissen uit het verleden, wil het Bureau Ethiek tevens actuele voorvallen ter tafel brengen.*

aanklacht

felle aanklacht

aanleiding

de druppel die de emmer doet overlopen > *Dat ook haar zoontje werd lastiggevallen door de dronken echtgenoot was voor haar de druppel die de emmer deed overlopen. Ze spoot haar slapende man plat met verdovingsmiddelen die ze had meegebracht uit het ziekenhuis.*

aanmodderen

er een potje van maken > *Deze regering heeft er een ongelooflijk potje van gemaakt, vooral op fiscaal*

terrein en op onderwijsgebied.

er niks van bakken > *Iedere week wordt Billy naar boksles gestuurd, wat hem steeds meer gaat tegenstaan. Hij bakkt er dan ook helemaal niks van.*

het paard achter de wagen spannen > *Het zou het paard achter de wagen spannen als we deze groep korter laten werken, terwijl ze eerder langer zouden moeten kunnen werken.*

met de Franse slag > *Het is heel goed mogelijk dat de huishoudelijke hulp met de Franse slag werkt. Zeker als het iemand is die al jaren over de vloer komt.*

op de winkel passen > *Het ergste wat je van dat soort ondernemers kunt zeggen, is dat hij 'goed op de winkel heeft gepast'. Op de winkel passen, dat is voor watjes.*

pappen en nathouden > *Deze regering stelt haar begrotingen op in dezelfde geest van pappen en nathouden als haar voorgangers.*

aannemelijk

als de voortekenen niet bedriegen > *Als de voortekenen niet bedriegen, wordt het een rustige top, volgende week in de Deense hoofdstad.*

het is niet denkbeeldig dat... > *Gaat de raad akkoord, dan is het niet denkbeeldig dat nog dit jaar daadwerkelijk met de activiteiten begonnen gaat worden.*

ik maak me sterk dat... > *Ik maak me sterk dat de camera's die nu bijna overal staan onze regio minder aantrekkelijk maken voor inbrekers.*

vast en zeker > *De kleintjes zullen het vast en zeker geweldig vinden, want zelfs ik moest erom lachen.*

aannemen

gevoeglijk aannemen

klakkeloos aannemen

voetstoots aannemen

iemand geloven op zijn (mooie) blauwe ogen > *Vrouwen die veel losse contacten hebben, zullen niet snel warmlopen voor de mannenpil. Je zou wel gek zijn om een onenightstand op zijn blauwe ogen te geloven als hij beweert aan de pil te zijn.*

iemand op zijn woord geloven > *Het ergste van alles is dat de huidige machthebbers niet langer op hun woord te geloven zijn.*

voor waar houden > *Om zijn betoog kracht bij te zetten gebruikt Pythagoras ook voorbeelden van geologische en biologische metamorfosen. Daar zijn erbij die even sprookjesachtig aandoen als de mythische, maar die in Ovidius' tijd nog algemeen voor waar gehouden werden.*

aanpakken

hard aanpakken

de daad bij het woord voegen > Eggink had al twintig jaar de wens om alpaca's te kopen. Vier jaar geleden voegde hij de daad bij het woord.

de kat de bel aanbinden > De Europese Commissie werkte voluit mee aan het onderzoek. Meer zelfs, het was de Commissie die de kat de bel aan bond.

de koe bij de hoorns vatten > Ben je een single Vissen en ben je op zoek naar een nieuwe relatie? Dan is dit de perfecte week om de koe bij de hoorns te vatten, want de kans op een perfecte match is nu zeer groot.

er geen gras over laten groeien > De huisvestingsmaatschappij laat er alvast geen gras over groeien. Vorige week werden de eerste twee proefwoningen al onder handen genomen.

er werk van maken > Cultuur is wel een prioriteit in de nieuwe beheersovereenkomst. En er wordt werk van gemaakt.

geen woorden maar daden > De mensen hier zijn betrouwbaar. Geen woorden maar daden. En dat voelt goed. Ik kan er geen gezeur bij hebben als ik elke week topprestaties moet leveren.

iets onder handen nemen > De komende jaren wordt dit verpauperde stukje Rotterdam intensief onder handen genomen. Ongeveer duizend goedkope huurhuizen worden gesloopt waarvoor 680 koopwoningen terugkomen.

iets ter hand nemen > Unilever-dochter Iglo nam bijvoorbeeld ook de teelt van doperwten ter hand.

je handen laten wapperen > Ik keek rond of ik nog ergens mijn handen kon laten wapperen en ik voelde mij bijna alsof ik hier thuishoorde.

je handen uit de mouwen steken > Wat als de egoïstische wereldverbeteraar Bernhard nu eens zijn handen uit de mouwen had gestoken?

je schouders eronder zetten > De ouderenadviesraad wil zijn schouders onder zo'n onderzoek zetten

en de bevraging praktisch organiseren, door senioren thuis te bezoeken.

met de laarzen in de modder staan > Ze innoveren echt in de praktijk, met de laarzen in de modder zeg maar. Dat was voor ons reden om TNO uit te nodigen voor dit kenniscafé.

niet lullen, maar poetsen > De mensen van 70 jaar en ouder, hebben na de oorlog Nederland opgebouwd. Het is een generatie die denkt in plichten: niet lullen, maar poetsen.

niet met de armen over elkaar zitten > Kijk om je heen en blijf niet met de armen over elkaar zitten maar probeer in contact te komen met creatievelingen. Het kan je een hoop tijd besparen.

te werk gaan > Commerciële echobureaus zouden vaak onverantwoord te werk gaan bij het maken van 'pret-echo's'.

aanpassen

een vertaalslag maken > Voor ons is het de kunst een creatieve vertaalslag te maken naar de wensen van de klant.

met je tijd meegaan > Ze konden zien dat de baggerindustrie met zijn tijd meegaat. Dat is belangrijk om de instroom van nieuwe medewerkers te garanderen.

opzitten en pootjes geven > Morgen word ik achtien en dan moet ik opzitten en pootjes geven en dank u wel zeggen en... ik haat dat gedoe. Ik weet wel dat ze het allemaal lief bedoelen, maar ik moet het niet.

van de nood een deugd maken > Ze wordt tijdens een bustripje per ongeluk in een wegrestaurant vergeten door haar man en kinderen. Waarop ze van de nood een deugd maakt door op eigen gelegenheid door te reizen naar pittoresk Venetië.

aanpoten

flink aanpoten

aansluiten

naadloos aansluiten

aansporing

de zweep erover leggen > Elke keer als ik aan een plaat begin, heb ik het gevoel dat ik alles al verteld heb. Maar met een beetje inspanning en een goede manager die er de zweep over legt, kom ik er altijd wel.

een duwtje nodig hebben > Els en ik hebben twee jongens, en ik wil hen graag moedig en zelfstandig maken. De oudste heeft op dat vlak vaker een duwtje nodig dan de jongste.